

ภูมิทัศน์ของการบิดเบือนงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนไทย

ดร.ศรายุทธ เรืองสุวรรณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาบัญชี

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วันที่ได้รับต้นฉบับบทความ : 5 พฤศจิกายน 2562

วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ : 18 พฤศจิกายน 2562

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 22 พฤศจิกายน 2562

ดร.สุภาวินี จีวะสุวรรณ

อาจารย์ประจำภาควิชาบัญชี

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทคัดย่อ

ตลอดทศวรรษที่ผ่านมาตลาดหุ้นไทยได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง พัฒนาการดังกล่าวหมายถึงรวมถึงคุณภาพของรายงานทางการเงินของบริษัทจดทะเบียน ด้วยเหตุนี้ การศึกษาคุณภาพของรายงานทางการเงินจึงถือเป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างยิ่งในขณะนี้ งานวิจัยฉบับนี้มุ่งสำรวจถึงลักษณะและองค์ประกอบของบริษัทจดทะเบียนที่ถูกสั่งให้แก้ไขงบการเงิน โดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ตัวอย่างการวิจัยครอบคลุมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 ถึงปี พ.ศ. 2561 รวมระยะเวลา 10 ปี ผลการวิจัยพบว่า หนึ่งในคำสั่งแก้ไขงบการเงินที่ประกาศโดย ก.ล.ต. มีประมาณ 1 ใน 4 ของข่าวที่เกี่ยวข้องกับงบการเงิน สอง การบิดเบือนงบการเงินมักเกิดขึ้นในอุตสาหกรรมที่ใช้วิธีการทางการบัญชีที่ซับซ้อน และสาม ผู้บริหารนิยมใช้บัญชีประเภทค่าใช้จ่ายเป็นเครื่องมือในการตกแต่งกำไร ดังนั้น ประโยชน์ที่สำคัญที่สุดของงานวิจัยฉบับนี้ คือ การนำเสนอความเข้าใจเกี่ยวกับคุณลักษณะของการบิดเบือนงบการเงินของบริษัทในตลาดหุ้นไทย

คำสำคัญ: การบิดเบือนงบการเงิน คุณภาพของการรายงานทางการเงิน การแก้ไขงบการเงิน การตกแต่งกำไร

Landscape of Thai Listed Firms' Financial Misstatements

Dr.Sarayut Rueangsuwan

*Assistant Professor of Department of Accounting,
Kasetsart Business School, Kasetsart University*

Received: November 5, 2019

Revised: November 18, 2019

Accepted: November 22, 2019

Dr.Supavinee Jevasuwan

*Lecturer of Department of Accounting,
Kasetsart Business School, Kasetsart University*

ABSTRACT

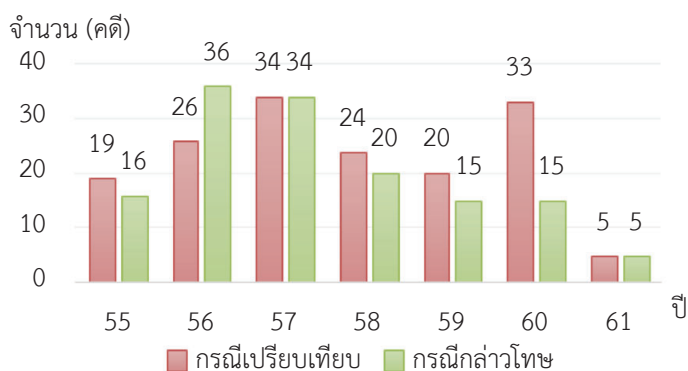
Thai equity markets have been developed over the last decade. This development also includes improvement of quality of list companies' financial statements. Therefore, studies on financial reporting quality are one of interesting topics in current trends. This research aims to explore features and elements of Thai listed firms that restated their financial statements enforced by the Securities and Exchange Commission. Research sample covers from year 2009 to year 2018, totally 10 years. Research findings show that, first, one-fourth of all news related to financial statements is financial restatements. Second, financial misstatements tend to occur in industries with high accounting complexity. And third, expense accounts are a common area of misstatements. In conclusion, the most important contribution of this study is to provide insights into characteristics of financial misstatements in Thai equity markets.

Keywords: Financial Misstatements, Financial Reporting Quality, Financial Restatements, Earnings Management

1. บทนำ (Introduction)

ตามที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า การเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานที่ไม่ถูกต้อง การปิดบังข้อมูลที่แท้จริง หรือการบิดเบือนข้อมูล เพื่อแสวงหาประโยชน์จากนักลงทุนจะส่งผลทำให้นักลงทุนสูญเสียความเชื่อมั่นและบั่นทอนประสิทธิภาพของตลาดทุนอย่างรุนแรง เช่น กรณีของบริษัท ปิคนิค คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ที่จงใจเปิดเผยข้อมูลซึ่งไม่ถูกต้องตามความเป็นจริงร่วมกับจิตวิทยาในการลงทุน เพื่อให้นักลงทุนเกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนในด้านการเติบโตของกิจการผ่านทางการเปลี่ยนแปลงการรับรู้รายได้ โดยเปลี่ยนรายการเงินมัดจำค่าถึงบรรจุก๊าซทางบัญชีเป็นรายได้ค่าเช่าถึงแก๊ส และการสร้างรายได้เทียมด้วยการขายแก๊สให้แก่โรงบรรจุก๊าซที่มีความใกล้ชิดเป็นพิเศษ ภายหลังจากข่าวการบิดเบือนข้อมูลที่แท้จริงแพร่สะพัดออกไปส่งผลให้ราคาหุ้นของปิคนิคปรับตัวลดลงอย่างรุนแรง จนส่งผลทำให้มูลค่าการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ โดยรวมปรับตัวลดลง เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ การเปิดเผยข้อมูลไม่ถูกต้องตามความเป็นจริงและการตกแต่งกำไร โดยการสร้างรายได้เทียมในภาคเอกชนเพียงบริษัทเดียวย่อมส่งผลไปถึงการเคลื่อนไหวของมูลค่าการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดทุนโดยรวมอย่างมีสาระสำคัญ

ปัญหาการรายงานผลการดำเนินงานซึ่งไม่ตรงกับความเป็นจริง การบิดเบือนรายงานทางการเงิน หรือการทุจริตทางด้านบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอยู่เสมอในตลาดทุน ระหว่างปี พ.ศ. 2555–2561 สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ถัดจากนี้จะเรียกว่า “ก.ล.ต.”) สามารถดำเนินการเปรียบเทียบและกล่าวโทษผู้กระทำความผิดในความผิดที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัท ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 จำนวนคดีที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัท ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555–2561

ที่มา: The Securities and Exchange Commission (2018a)

เพื่อให้เห็นภาพชัดเจนขึ้น ขอยกตัวอย่างโดยการอ้างอิงข้อมูลจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่แสดงว่ามูลค่าตลาดรวมของตลาดทุนไทย ณ สิ้นปี พ.ศ. 2561 อันประกอบด้วยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) และตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (mai) มีมูลค่าเท่ากับ 16,219,068.83 ล้านบาท ดังนั้นหากการเปิดเผยข้อมูลไม่ถูกต้องกับความเป็นจริงมีผลกระทบต่อตลาดทุน โดยมูลค่าตลาดทุนหายไปเพียงแค่ 1% หรือคิดเป็น 162,190 ล้านบาท

(16,219,068.83 × 1%) ผลกระทบจำนวนดังกล่าวเทียบเท่า 5.59% ของงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2561 หรือเท่ากับงบประมาณทั้งหมดของกระทรวงคมนาคมในปี พ.ศ. 2561 (Budget Bureau, 2018) จะเห็นได้ว่า การบิดเบือนข้อมูล หรือการเปิดเผยข้อมูลไม่ครบถ้วนเพียงเล็กน้อย เพื่อให้ให้นักลงทุนเข้าใจผิดเกี่ยวกับฐานะการเงิน ผลประกอบการ และกระแสเงินสดของกิจการ อาจส่งผลร้ายแรงต่อภาพรวมเศรษฐกิจไทยในที่สุด

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสำรวจ รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลของบริษัทที่ถูก ก.ล.ต. สั่งให้แก้ไขงบการเงิน ซึ่ง ก.ล.ต. จะเผยแพร่คำสั่งให้บริษัทจดทะเบียนแก้ไขงบการเงินดังกล่าวให้สาธารณชนรับทราบผ่านเว็บไซต์ของ ก.ล.ต.¹ (The Securities and Exchange Commission, 2018b) เพื่อแสดงภูมิทัศน์ของการบิดเบือนงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย อันจะแสดงให้เห็นถึงสถานะของคุณภาพของงบการเงินที่จัดทำโดยบริษัทจดทะเบียนในตลาดทุนไทย

งานวิจัยเชิงสำรวจฉบับนี้มีขอบเขตงานวิจัยครอบคลุมเฉพาะบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 ถึงปี พ.ศ. 2561 รวมระยะเวลา 10 ปี ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ยาวนานที่สุดที่ ก.ล.ต. ประกาศไว้ในเว็บไซต์การเลือกตัวอย่างบริษัทที่ถูกสั่งให้แก้ไขงบการเงินโดย ก.ล.ต. เนื่องจากจากกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวถูก ก.ล.ต. สั่งแก้ไขงบการเงินอันเป็นผลจากการตกแต่งกำไรของผู้บริหาร และส่งผลให้งบการเงินขัดต่อหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปอย่างชัดเจน ดังนั้นการใช้กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวจึงไม่จำเป็นต้องพึ่งพาแบบจำลองทางคณิตศาสตร์หรือสถิติใด ๆ ในการตั้งข้อสมมุติฐานว่า บริษัทใดตกแต่งกำไรจึงทำให้วิเคราะห์คุณลักษณะของการตกแต่งกำไรของบริษัทจดทะเบียนได้อย่างเป็นรูปธรรม

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ชาวที่เกี่ยวข้องกับงบการเงินคิดเป็นสัดส่วนประมาณ 13% เมื่อเปรียบเทียบกับชาว ก.ล.ต. ทั้งหมด และชาวที่เกี่ยวข้องกับการสั่งแก้ไขงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนคิดเป็น 1 ใน 4 ของชาวที่เกี่ยวข้องกับงบการเงิน การบิดเบือนงบการเงินมีความแพร่หลายในอุตสาหกรรมต่าง ๆ แต่มีแนวโน้มที่จะเกิดในอุตสาหกรรมที่มีมาตรฐานการบัญชีที่ซับซ้อน และมักเกิดในช่วงเวลาที่มีสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลกระทบด้านลบต่อผลการดำเนินงานของบริษัท นอกจากนี้ รายการประเภทค่าใช้จ่ายถือเป็นรายการบัญชีที่ผู้บริหารมักเลือกใช้ในการตกแต่งงบการเงิน

กล่าวโดยสรุปแล้ว งานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้ใช้งานทางการเงินกลุ่มต่าง ๆ อาทิเช่น นักลงทุน และผู้เล่นประเภทต่าง ๆ ในตลาดทุน เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลรายงานทางการเงินก่อนที่จะตัดสินใจลงทุน เนื่องจากจะทำให้กลุ่มคนเหล่านั้น หนึ่ง เข้าใจสาเหตุของแรงจูงใจในการตกแต่งกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ สอง สามารถระบุปัจจัยที่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ตกแต่งกำไรและสาม ตระหนักว่าประเภทของรายการทางบัญชีใดที่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์นิยมใช้ในการตกแต่งกำไร นอกจากนี้ งานวิจัยฉบับนี้ยังช่วยพัฒนาความเข้าใจของชุมชนตลาดทุนให้ตระหนักถึงทางเลือกที่หลากหลายของมาตรฐานการบัญชี ที่อาจนำไปสู่การบิดเบือนข้อเท็จจริง อันทำให้ผู้บริหารบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ หรือเพื่อให้สอดคล้องกับความคาดหวังของตลาดทุน

¹ เว็บไซต์ดังกล่าวคือ <http://www.sec.or.th/TH/Pages/SearchNews.aspx>

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Related Research)

การศึกษาความสัมพันธ์ของข้อมูลทางการบัญชีและตลาดทุนจะพบว่า ข้อมูลทางการบัญชีหรืองบการเงินมีผลกระทบที่มีนัยสำคัญอย่างยิ่งต่อนักลงทุน ผู้ให้กู้ ผู้บริหาร หรือแม้แต่หน่วยงานกำกับดูแล ตัวอย่างเช่น นักลงทุนใช้ข้อมูลทางการบัญชี เพื่อประกอบการพิจารณาลงทุนในบริษัทหนึ่ง ๆ สถาบันการเงินใช้ข้อมูลทางการบัญชี เพื่อประเมินความเสี่ยงทางด้านสินเชื่อของบริษัทจากความแข็งแกร่งของฐานะทางการเงิน ขณะที่นักวิเคราะห์หลักทรัพย์หรือผู้แนะนำในการลงทุนใช้ข้อมูลดังกล่าว เพื่อบ่งบอกปัจจัยพื้นฐานของบริษัทและให้ความเห็นที่บ่งชี้ถึงความน่าสนใจในการลงทุนในบริษัทดังกล่าว เนื่องจากกำไรเป็นปัจจัยสำคัญในการประเมินผลการดำเนินงานของบริษัท การกำหนดสัญญาที่มีประสิทธิภาพ และการตัดสินใจเกี่ยวกับการประเมินมูลค่าหรือการลงทุนของบริษัท และหากผลประกอบการไม่เป็นไปตามทิศทางที่คาดไว้ ผู้บริหารก็อาจจะมีมูลเหตุจูงใจให้ใช้วิธีการจัดการกำไรหรือในบางครั้งอาจเข้าไปถึงการบิดเบือนงบการเงิน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

การรายงานข้อมูลทางการบัญชีที่ไม่ตรงกับความเป็นจริงหรือการบิดเบือนงบการเงิน (Financial Misstatement) หรือการทุจริตทางการบัญชี (Accounting Fraud) ตามมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 240 เรื่อง ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับการพิจารณาการทุจริตในการตรวจสอบงบการเงิน ได้จำแนกขอบเขตของการรายงานข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงออกเป็น 2 ลักษณะตามเจตนาของการกระทำ ได้แก่ หนึ่ง การแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงในงบการเงินที่เกิดขึ้นจากการทุจริต และสอง การแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงในงบการเงินที่เกิดขึ้นจากข้อผิดพลาด (Federation of Accounting Professions, 2012) สอดคล้องกับ Beasley (1996) ที่ชี้ให้เห็นว่า การที่จะสามารถจำแนกว่าการแสดงรายงานข้อมูลทางบัญชีหรือรายงานทางการเงินที่ไม่ตรงกับความเป็นจริงเป็นการทุจริตหรือไม่ขึ้นอยู่กับเจตนาและแรงจูงใจที่ซ่อนอยู่ภายใต้การกระทำ

การทุจริตทางการบัญชี การตกแต่งบัญชี หรือการทุจริตในงบการเงิน หมายถึง บริษัทได้จัดทำและเปิดเผยข้อมูลทางบัญชีหรือรายงานทางการเงิน โดยผิดไปจากความเป็นจริง เมื่อเกิดการทุจริต ข้อมูลทางการบัญชีหรือรายงานทางการเงินจะมีการตกแต่งตัวเลขหรือมีการสร้างรายการที่แนบเนียนจากการกระทำร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ฝ่ายการเงิน ฝ่ายการบัญชี และฝ่ายกฎหมาย ซึ่งบางกรณีก็ทำให้ผู้ตรวจสอบภายใน (Internal Auditor) หรือผู้สอบบัญชีอิสระ (Independent Auditor) ไม่สามารถตรวจพบการทุจริตด้วยวิธีการตรวจสอบหรือแนวทางปฏิบัติในการตรวจสอบ โดยทั่วไปได้ (Pannipa Rodwanna, 2016)

ข้อมูลทางบัญชีที่ถูกเผยแพร่ออกสู่สาธารณะอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกรรมการบริษัท การทุจริตทางบัญชีที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จึงเกิดขึ้นในระดับผู้บริหารผ่านการใช้อำนาจในการควบคุมและบริหารจัดการองค์กร ผลการวิจัยของ Brennan et al. (2007) ที่ศึกษากรณีการทุจริตที่เกิดขึ้นในตลาดทุนของประเทศสหรัฐอเมริกาจำนวน 9 กรณี และตลาดทุนของสหภาพยุโรปจำนวน 5 กรณี รวมทั้งสิ้น 14 กรณีศึกษา พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตทางบัญชีมีหลายส่วน ทั้งภายในและภายนอกบริษัท ผู้ที่เกี่ยวข้องภายในบริษัทที่มีอิทธิพลต่อการทุจริตทางบัญชีประกอบไปด้วย ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (Chief Executive Officer) ประธานบริษัท (Chairman) ประธานเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงินหรือผู้บริหารสูงสุดในฝ่ายการเงิน (Chief Finance Officer) กรรมการผู้จัดการ (Managing Director) รวมถึงผู้บริหารอาวุโส (Senior Officer) ในสายงานอื่น ๆ เช่น ด้านการขาย (Sales Director) ด้านการปฏิบัติการ (Chief Operating Officer) ด้านกฎหมาย (Senior Legal Officer) และผู้บริหารอาวุโสในสายงานทางด้านบัญชี (Senior Accounting Officer)

เป็นต้น ในขณะที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตทางบัญชีภายนอกบริษัทคือ ผู้สอบบัญชี (Auditor) ที่ละเลยต่อการตรวจสอบความคิดปกติในรายการข้อมูลทางบัญชี รวมถึงการออกรายงานของผู้สอบบัญชีที่ไม่มีคุณภาพ

การทุจริตทางการบัญชีหรือการตกแต่งบัญชีซึ่งถูกตรวจสอบโดย The U.S. Securities and Exchange Commission และได้รับการแสดงไว้ในรายงาน Accounting and Auditing Enforcement Releases (AAER) ถูกจัดประเภทตามรายการทางบัญชีในรายงานทางการเงินแบ่งออกเป็น 11 ประเภทคือ การตกแต่งบัญชีในรายการรายได้ (Misstated Revenue) การตกแต่งบัญชีในรายการค่าใช้จ่ายอื่น ๆ (Misstated Other Expense) การตกแต่งบัญชีในรายการสินทรัพย์ลงทุนของบริษัท (Misstated Capitalized Costs as Assets) การตกแต่งบัญชีในรายการลูกหนี้การค้า (Misstated Accounts Receivable) การตกแต่งบัญชีในรายการสินค้าคงคลัง (Misstated Inventory) การตกแต่งบัญชีในรายการต้นทุนขาย (Misstated Cost of Goods Sold) การตกแต่งบัญชีในรายการภาระหนี้สิน (Misstated Liability) การตกแต่งบัญชีในรายการบัญชีที่ตั้งสำรอง (Misstated Reserved Account) การตกแต่งบัญชีในรายการตั้งสำรองหนี้สูญ (Misstated Allowance for Bad Debt) การตกแต่งบัญชีในรายการหลักทรัพย์ที่อยู่ในความต้องการของตลาด (Misstated Marketable Securities) และการตกแต่งบัญชีในรายการหนี้ทางการค้า (Misstated Payables)

คุณภาพของกำไรเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้ใช้งบการเงิน เนื่องจากคุณภาพกำไรที่สูงจะสะท้อนถึงผลการดำเนินงานในปัจจุบันหรือการกำหนดมูลค่าของบริษัทได้อย่างถูกต้องและเป็นตัวบ่งชี้ที่ตีต่อผลการดำเนินงานในอนาคตได้อีกด้วย (Schipper, 1989; Dechow et al., 2003; Burgstahler and Eames, 2006; Ronen and Yaari, 2008; Dechow et al., 2010; Jansen et al., 2012; และ Perotti and Wagenhofer, 2014) บริษัทที่มีระดับการตกแต่งกำไรสูงมีแนวโน้มที่จะมีความผันผวนของกำไรมาก และมีโอกาสถูกสั่งให้แก้ไขงบการเงินสูง จึงทำให้บริษัทเหล่านี้มีคุณภาพกำไรที่ต่ำ (Dechow et al., 2011) ในทางกลับกัน บริษัทที่มีกำไรที่ปราศจากการกลบรายการหรือกำไรที่ไม่ถูกตกแต่งจะนำไปสู่คุณภาพกำไรที่สูงและถูกพิจารณาว่าบริษัทเหล่านั้นมีระดับการตกแต่งกำไรที่ต่ำ (Dichev et al., 2013)

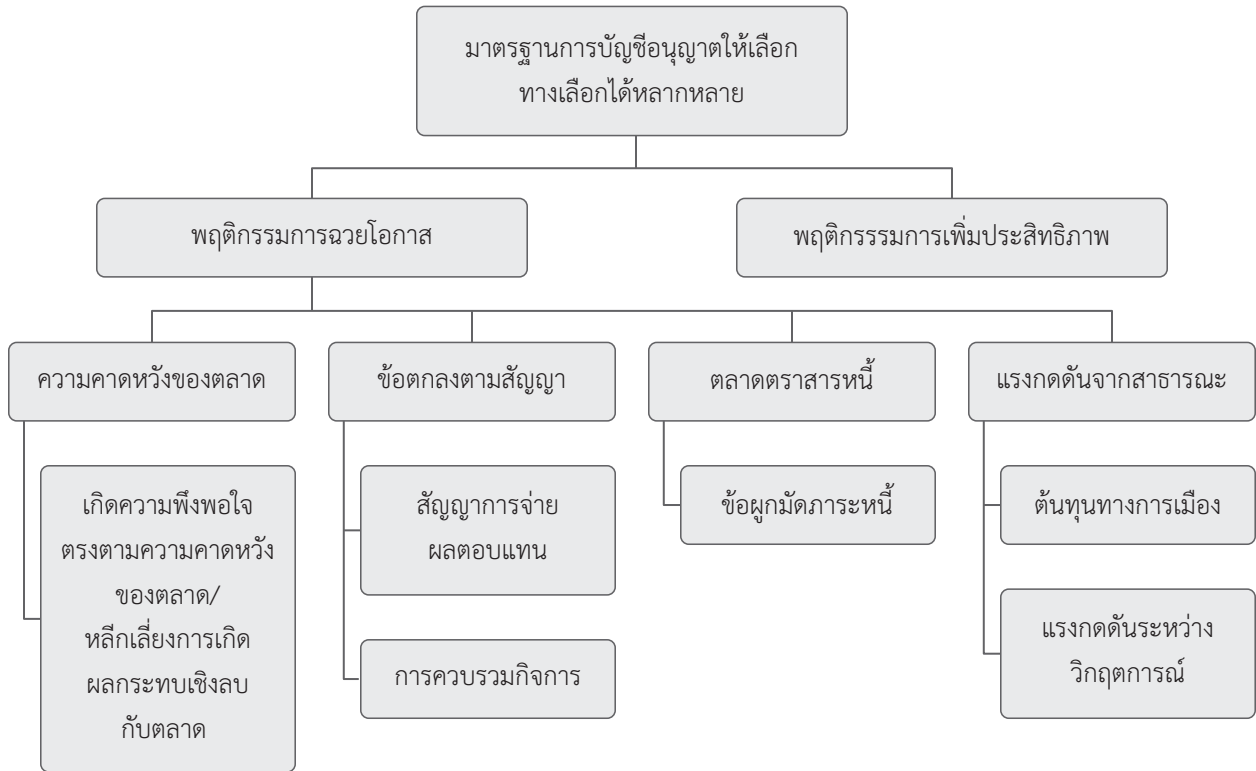
หลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปอนุญาตให้มีทางเลือกหลากหลายรูปแบบในการประมาณการ เพื่อรายงานผลการปฏิบัติงาน เพื่อสื่อสารมุมมองในอนาคตของบริษัทต่อตลาดการเงิน หรือเพื่อใช้เป็นข้อพิจารณาในการทำสัญญาที่มีประสิทธิภาพ วัตถุประสงค์ต่าง ๆ เหล่านี้ก่อให้เกิดประสิทธิภาพกับกิจการ เนื่องจากทำให้กิจการมีมูลค่าเพิ่มขึ้น (Christie and Zimmerman, 1994; Bowen et al., 2008; Sun and Rath, 2008; และ Choi et al., 2011) อย่างไรก็ตาม ดุลยพินิจที่อนุญาต โดยหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปอาจทำให้ผู้บริหารมีโอกาสตกแต่งกำไร เนื่องจากผู้บริหารสามารถใช้ประโยชน์จากทางเลือกที่มาตรฐานการบัญชีกำหนดไว้เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะ หรือเพื่อให้สอดคล้องกับความคาดหวังของตลาดหุ้น ดังนั้นทางเลือกที่หลากหลายซึ่งมาตรฐานการบัญชีอนุญาตอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพของรายงานทางการเงิน (Healy and Krishna, 1993; Dechow, 1994; และ Stolowy and Breton, 2004) เช่น ผู้บริหารอาจใช้ดุลยพินิจพิจารณาทางเลือกในการรับรู้รายได้ก่อนกำหนด เป็นต้น

นอกจากนี้ ผู้บริหารสามารถตกแต่งกำไร โดยใช้วิธีการตัดสินใจที่ส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจ โดยตรง เช่น การเปลี่ยนแปลงตารางการจัดส่งสินค้า การขยายระยะเวลาการให้สินเชื่อ เพื่อเพิ่มรายได้ การยกเลิกหรือการลดค่าใช้จ่ายในกระบวนการวิจัยและพัฒนา เพื่อเพิ่มรายได้ (Stolowy and Breton, 2004) การเปลี่ยนแปลงนโยบายด้านราคา เพื่อให้บริษัทอยู่รอดในช่วงวิกฤตทางการเงิน หรือเพื่อให้บริษัทได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาลมากขึ้น เป็นต้น (Roychowdhury, 2006; Cohen et al., 2008; และ Bozzolan et al., 2015)

ช่องว่างของข้อมูลที่เกิดจากข้อมูลที่ไม่สมมาตรระหว่างผู้บริหารและผู้ใช้งบการเงินภายนอกสามารถนำไปสู่การตกแต่งกำไร และการตกแต่งกำไรดังกล่าวยากที่จะตรวจจับได้ (Cormier et al., 2013; และ Alhadab et al., 2016) เช่น ความไม่แน่นอนในบริษัทที่กำลังเผชิญหน้ากับภาวะเศรษฐกิจถดถอยหรือภาวะเศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหญ่ ดังกรณีของวิกฤตการณ์น้ำมันและวิกฤตการณ์ทางการเงิน อาจส่งผลให้เกิดความไม่สมดุลของข้อมูลระหว่างบริษัทและผู้ให้กู้ ซึ่งจะส่งผลต่อการเพิ่มอัตราดอกเบี้ยในสัญญาการกู้ยืม เป็นต้น ดังนั้นผู้บริหารของบริษัทอาจมีแรงจูงใจในการลดความไม่แน่นอนของบริษัท โดยการตกแต่งกำไรให้ราบเรียบหรือแสดงรายได้เพิ่มขึ้นตลอดเวลา เพื่อลดอัตราดอกเบี้ย (Costello and Wittenberg-Moerman, 2011) นอกจากนี้ วิกฤตการณ์การเงินได้รับการพิจารณาว่าเป็นสาเหตุหนึ่งของการเพิ่มขึ้นของความไม่สมมาตรของข้อมูล เนื่องจากเจ้าหน้าที่ได้สูญเสียความเชื่อมั่นในความถูกต้องของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้กู้ ด้วยเหตุนี้สถาบันการเงินอาจลดวงเงินที่ให้ผู้กู้ยืมหรืออาจเพิ่มอัตราดอกเบี้ย เนื่องจากความเสี่ยงที่สูงขึ้น เหตุดังกล่าวส่งผลให้ผู้บริหารของบริษัทพยายามที่จะตกแต่งกำไร เพื่อให้ได้รับอนุมัติวงเงินกู้ยืมตามที่ต้องการหรือเพื่อลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมลง (Trombetta and Imperatore, 2014) นอกจากนี้ Cormier et al. (2013) ระบุว่า บริษัทที่มีการลงทุนสูงในด้านการวิจัยและพัฒนาอาจก่อให้เกิดความไม่สมมาตรของข้อมูลระหว่างบริษัทและนักลงทุน เนื่องจากเป็นการยากที่บุคคลภายนอกจะประเมินมูลค่าที่แท้จริงของงานวิจัยและพัฒนาจากผลการดำเนินงานของบริษัทอื่นในอุตสาหกรรมเดียวกัน ในกรณีต่าง ๆ ที่กล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ความไม่สมดุลของข้อมูลอาจเป็นหนึ่งในแรงจูงใจของผู้บริหารในการตกแต่งกำไร Alhadab et al. (2016) เน้นว่า ระบบการเปิดเผยข้อมูลที่มีคุณภาพต่ำมักเกี่ยวข้องกับข้อมูลที่ไม่สมมาตรและสามารถนำไปสู่การตกแต่งกำไรได้ อย่างไรก็ตาม คุณภาพการบัญชีที่สูงจะช่วยลดความไม่สมมาตรของข้อมูล และเพิ่มประสิทธิภาพในการลงทุน (Dechow et al., 2010) กล่าวโดยสรุปแล้ว แรงจูงใจในการตกแต่งกำไรเกิดขึ้น เนื่องจากความไม่สมมาตรของข้อมูลและพฤติกรรมการฉวยโอกาสของผู้บริหาร

ผู้บริหารสามารถตกแต่งกำไรเพิ่มขึ้นหรือลดลงก็ได้ขึ้นอยู่กับประเภทของแรงจูงใจในการตกแต่งกำไร Irani and Oesch (2016) เน้นว่า ผู้บริหารอาจมีแรงจูงใจในการเร่งยอดขายโดยใช้ Positive Discretionary Accruals ในทางตรงกันข้าม ผู้บริหารอาจใช้ Negative Discretionary Accruals เพื่อแสดงรายได้ที่ราบรื่น หรือเพื่อให้ผู้บริหารทำรายได้ให้ตรงตามเกณฑ์ง่ายขึ้นในอนาคต นอกจากนี้ Roychowdury (2006) ยังชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารอาจมีแรงจูงใจในการเพิ่มรายได้โดยใช้วิธีการจัดการรายการที่แท้จริง ตัวอย่างเช่น การตัดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ อาทิ ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมพนักงาน ค่าใช้จ่ายการบำรุงรักษา และค่าใช้จ่ายด้านการตลาด การขยายระยะเวลาการให้สินเชื่อ การให้ส่วนลด และการเปลี่ยนแปลงปริมาณการผลิตสินค้า เป็นต้น

Healy (1985) เป็นตัวอย่างที่ดีที่แสดงให้เห็นถึงสองรูปแบบของการตกแต่งกำไรคือ การเพิ่มรายได้ และการลดรายได้ งานวิจัยยังพบว่า ผู้บริหารไม่เพียงแต่พิจารณาถึงผลการดำเนินงานในปัจจุบัน แต่ยังคงคำนึงถึงผลการดำเนินงานในอนาคตของบริษัทด้วย หลักฐานดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารจะเลือกการตกแต่งกำไร โดยการลดรายได้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในอนาคตง่ายขึ้นเมื่อผู้บริหารพบว่ากระแสเงินสดจากการดำเนินงานอยู่เหนือขอบเขตด้านบนหรือกระแสเงินสดจากการดำเนินงานอยู่ต่ำกว่าขอบเขตล่างของแผนการบริหารโบนัสของผู้บริหาร อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารจะเลือกการตกแต่งกำไร โดยการเพิ่มรายได้เมื่อไม่มีการกำหนดขอบเขตในการจ่ายเงินโบนัส

ภาพที่ 2 ภาพรวมของทฤษฎีการตกแต่งกำไร

ภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่า การที่มาตรฐานการบัญชีเปิดโอกาสให้ผู้บริหารมีทางเลือกในการใช้ดุลพินิจตัดสินใจเพื่อวัตถุประสงค์หลายประการ ส่งผลให้ผู้บริหารสามารถเลือกทางเลือกในการทำบัญชีได้สองแนวทางคือ การตกแต่งกำไรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพหรือเพิ่มมูลค่าให้กับบริษัท และการใช้โอกาสที่มาตรฐานการบัญชีอนุญาตให้เลือกทางเลือกได้หลากหลาย เพื่อให้บริษัทได้รับประโยชน์มากกว่าคู่สัญญารายอื่น (Christie and Zimmennan, 1994)

แรงจูงใจในการตกแต่งกำไรสามารถแบ่งประเภทออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ ความคาดหวังของตลาด (Market Expectations) ข้อตกลงตามสัญญา (Contractual Arrangement) ตลาดตราสารหนี้ (Debt Market) และแรงกดดันจากสาธารณะ (Public Scrutiny or Pressure) ซึ่งสามารถอธิบายรายละเอียดได้ ดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 ความคาดหวังของตลาด (Market Expectations) ความคาดหวังของตลาดจะนำไปสู่การตกแต่งกำไรเพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดผลกระทบเชิงลบกับตลาด หรือเพื่อทำให้เกิดความพึงพอใจตรงตามความคาดหวังของตลาด ผลจากการศึกษาความคาดหวังของตลาดชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารมีแนวโน้มที่จะตกแต่งกำไรโดยการเพิ่มรายได้ เพื่อหลีกเลี่ยงการแสดงผลการดำเนินงานขาดทุน หรือเพื่อหลีกเลี่ยงการแสดงผลประกอบการที่มีกำไรลดลงจากปีก่อน แต่ในบางกรณีผู้บริหารอาจตกแต่งกำไรโดยการลดรายได้ เพื่อแสดงกำไรที่ราบเรียบ นอกจากนี้ บริษัทอาจตกแต่งรายได้เพิ่มขึ้น เพื่อตอบสนองหรือเอาชนะความคาดหวังของนักวิเคราะห์หรือเกณฑ์ที่ตั้งไว้ Zang (2012) แสดงให้เห็นว่า บริษัทที่ไม่สามารถตอบสนองหรือเอาชนะการคาดการณ์ผลกำไรของนักวิเคราะห์จะถูกลงโทษมากกว่าบริษัทที่บรรลุเป้าหมาย ดังนั้นผู้บริหารจะมี

แรงจูงใจในการตกแต่งกำไร เพื่อรายงานผลประกอบการในเชิงบวกตามความคาดหวังของนักวิเคราะห์ และเพื่อแสดงกำไรให้เป็นไปตามหรือสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า ผู้บริหารมีแนวโน้มที่จะจัดการตกแต่งกำไร เพื่อที่จะได้รับรางวัลผลตอบแทนจากตลาดหรือเพื่อหลีกเลี่ยงปฏิบัติการในเชิงลบต่อตลาด (Burgstahler and Dichev, 1997; DeGeorge et al., 1999; Young, 1999; Francis et al., 2003; Cohen et al., 2008; Herrmann et al., 2011; Zang, 2012; และ Aerts and Zhang, 2014)

กลุ่มที่ 2 ข้อตกลงตามสัญญา (Contractual Arrangement) แรงจูงใจที่สองสำหรับการตกแต่งกำไรจะเกี่ยวข้องกับสัญญาการจ่ายค่าตอบแทนของผู้บริหาร ข้อตกลงในการเสนอขายหลักทรัพย์ตามฤดูกาล (Seasoned Equity Offering: SEO) และการควบรวมกิจการ ผลของสัญญาผลตอบแทนบ่งชี้ว่า ผู้บริหารมีแนวโน้มที่จะมีการตกแต่งกำไรโดยแสดงกำไรสูงขึ้น เพื่อที่จะได้รับผลประโยชน์จากแผนการจ่ายผลตอบแทน (Healy and Wahlem, 1999; Mendes, Rodrigues and Esteban, 2012; Dechow et al., 2010; และ Charoenwong and Jiraporn, 2009) สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของหลายงานวิจัยที่ระบุว่า ผู้บริหารที่ได้ผลตอบแทนเป็นหุ้นหรือได้รับผลตอบแทนโดยการจ่ายโบนัสมีแนวโน้มที่จะใช้ดุลยพินิจของตนในการตกแต่งกำไรโดยการเพิ่มรายได้ให้สูงขึ้น (Healy, 1985; Healy and Wahlem, 1999; Cheng and Warfield, 2005; Bergstresser and Philippon, 2006; Shuto, 2007; Cohen et al., 2008; Zhang et al., 2008; และ Turner and Guilding, 2011) มากไปกว่านั้น Dechow and Skinner (2000) ชี้ให้เห็นว่า หนึ่งในแรงจูงใจที่สำคัญที่สุดของการตกแต่งกำไรคือ สิทธิในการซื้อหุ้น (Share Offerings)

นอกจากนี้ ผู้บริหารมีแนวโน้มที่จะตกแต่งกำไรให้สูงขึ้น เพื่อกระตุ้นให้นักลงทุนซื้อหุ้นของบริษัทในฐานะเจ้าของ (Rangan, 1998; และ Teoh et al., 1998) สอดคล้องกับ Cohen and Zarowin (2010) ที่ระบุว่า ผู้บริหารมักจะตกแต่งกำไรสูงขึ้นในช่วงเสนอขายหลักทรัพย์ตามฤดูกาล (SEO) เพื่อแสดงให้เห็นถึงผลประกอบการที่ดี แล้วต่อมา ผู้บริหารจะกลับรายการกำไรภายหลังที่มีการเสนอขายหลักทรัพย์ตามฤดูกาล (SEO) เรียบร้อยแล้ว Louis (2004) Dichev et al. (2013) และ Erickson and Wang (1999) ระบุว่า บริษัทที่กำลังจะควบรวมกิจการมักจะตกแต่งกำไรให้สูงขึ้น เพื่อเพิ่มมูลค่าหุ้น ซึ่งส่งผลทำให้ต้นทุนในการซื้อบริษัทลดลง

กลุ่มที่ 3 ตลาดตราสารหนี้ (Debt Market) หลักฐานเชิงประจักษ์เกี่ยวกับสมมติฐานข้อผูกมัดในภาวะหนี้ยังไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจน ในแง่หนึ่งผลการศึกษาสมมติฐานข้อผูกมัดภาวะหนี้พบว่า ผู้บริหารอาจตกแต่งกำไรให้สูงขึ้น เพื่อเพิ่มหนี้ใหม่ภายใต้เงื่อนไขที่ดีขึ้น (Zamri et al., 2013; Roychowdhury, 2006; Defond and Jiambalvo, 1994; และ Leuz et al., 2003) สอดคล้องกับหลักฐานของ Sweeney (1994) ที่พบว่า ผู้บริหารของบริษัทที่มีข้อผูกมัดภาวะหนี้สูงมีแนวโน้มที่จะตกแต่งกำไรโดยการเปลี่ยนแปลงทางบัญชี เพื่อเพิ่มรายได้มากขึ้นหรือเพื่อให้ผลประกอบการของบริษัทออกมาเป็นที่น่าสนใจ โดยไม่เป็นการผิดสัญญาหรือเงื่อนไขที่บริษัทได้ทำไว้กับสถาบันการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับคำแนะนำของ Roychowdhury (2006) ว่า ภาวะหนี้สิ้นมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการตกแต่งกำไร เพื่อหลีกเลี่ยงข้อผูกมัดเกี่ยวกับภาวะหนี้ กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า หากบริษัทมีกระแสเงินสดที่ไม่ดี ผู้บริหารจะพยายามที่จะหลีกเลี่ยงข้อจำกัดของข้อผูกพันในสัญญาภาวะหนี้โดยทำการตกแต่งกำไร (Leuz et al., 2003)

ในทางตรงกันข้าม Healy and Palepu (1990) และ DeAngelo et al. (1994) ระบุว่า ไม่มีหลักฐานการตกแต่งกำไร เพื่อลดข้อผูกมัดด้านหนี้สิน (Debt Constraints) การที่บริษัทมีพันธหนี้ที่สูงอาจจำกัดความสามารถในการตกแต่งกำไรของผู้บริหาร เนื่องจากบริษัทมีภาระผูกพันในการจ่ายดอกเบี้ยและเงินต้นจึงทำให้ลดโอกาสในการตกแต่งกำไรลง

(Zamri et al., 2013) ซึ่งสอดคล้องกับ Ardison et al. (2012) ที่ชี้ให้เห็นว่า ข้อผูกพันของภาระหนี้มีประโยชน์ เนื่องจากหนี้ที่เพิ่มขึ้นจะก่อให้เกิดการถูกตรวจสอบเพิ่มขึ้น ดังนั้นภาระหนี้สินจึงช่วยลดโอกาสในการตกแต่งกำไรของผู้บริหารลง แต่กลับช่วยเพิ่มคุณภาพกำไรของบริษัทให้สูงขึ้น

กลุ่มที่ 4 แรงกดดันจากสาธารณะ (Public Scrutiny or Pressure) แรงจูงใจสุดท้ายสำหรับการตกแต่งกำไรมุ่งเน้นไปที่แรงกดดันจากสาธารณชน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานต้นทุนทางการเมือง (Political Cost Hypothesis) ที่อ้างถึงความสัมพันธ์ระหว่างบริษัทกับหน่วยงานของรัฐ ตามสมมติฐานนี้ ผู้บริหารมีแรงจูงใจในการตกแต่งกำไรที่ลดลง เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายหรือการแทรกแซงของรัฐบาลที่เฉพาะเจาะจง (Cahan, 1992) นอกจากนี้ ผู้บริหารอาจพยายามตกแต่งกำไรลดลง เพื่อให้ได้รับเงินสนับสนุนจากความช่วยเหลือของรัฐบาลในช่วงวิกฤติมากขึ้น (Jones, 1991; Byard et al., 2007; Hall and Stammerjohan, 1997; และ Han and Wang, 1998) แต่บางครั้งผู้บริหารอาจตกแต่งกำไรให้สูงขึ้นในช่วงวิกฤติ เพื่อเพิ่มความมั่นใจให้กับนักลงทุนและนักวิเคราะห์ของบริษัทว่า บริษัทจะสามารถอยู่รอดได้ในช่วงวิกฤติดังกล่าว (Trombetta and Imperatore, 2014)

ผลการศึกษาเชิงประจักษ์เกี่ยวกับแรงกดดันในช่วงวิกฤติพบว่า ผู้บริหารมีแนวโน้มที่จะใช้โอกาสที่มาตราฐานการบัญชีอนุญาตให้ตกแต่งกำไร เช่น Cohen et al. (2008) พบว่า บริษัทมีแนวโน้มที่จะตกแต่งกำไรเพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วงวิกฤติ ดังเห็นได้จากกรณีของบริษัท Enron และ WorldCom หรืออาจกล่าวได้ว่าวิกฤติการณ์มีผลทางลบต่อคุณภาพกำไรหรือคุณภาพกำไรถูกทำลายลง เนื่องจากวิกฤติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Choi et al. (2011) ที่พบว่า คุณค่าเชิงข้อมูลของรายการคงค้างแบบตั้งใจลดลงอย่างมากในช่วงวิกฤติเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงก่อนวิกฤติ อย่างไรก็ตาม งานวิจัยของ Kousenidis et al. (2013) ทำการศึกษาผลกระทบวิกฤติหนี้ในยุโรปต่อคุณภาพกำไรในห้าประเทศ ได้แก่ สเปน กรีซ ไอร์แลนด์ อิตาลี และโปรตุเกสพบว่า ผู้บริหารลดการตกแต่งกำไรลงอย่างมากในช่วงวิกฤติการณ์ทางการเงินปี ค.ศ. 2008 หรือกล่าวได้ว่า คุณภาพกำไรในช่วงวิกฤติจะดีกว่าในช่วงก่อนวิกฤติ เนื่องจากบริษัทมีความต้องการจัดหาเงินทุนจากภายนอกเพิ่มมากขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาสภาพคล่องของบริษัท ดังนั้นบริษัทจึงจำเป็นต้องแสดงรายงานทางการเงินที่มีคุณภาพสูงเพื่อเพิ่มโอกาสในการกู้ยืมเงินจากธนาคาร

งานวิจัยที่น่าสนใจของ Trombetta and Imperatore (2014) แสดงให้เห็นว่า ผลกระทบจากวิกฤติการณ์ทางการเงิน ภาวะเศรษฐกิจถดถอย และวิกฤติอื่น ๆ เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่กระทบต่อการตกแต่งกำไรของผู้บริหารบริษัท เนื่องจากคุณภาพทางบัญชีในช่วงวิกฤติทางการเงินมีผลต่อการตัดสินใจทางการบัญชีของผู้บริหาร นอกจากนี้ยังพบความสัมพันธ์ระหว่างการตกแต่งกำไรและปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาค ซึ่งหมายความว่า ผู้บริหารจะตกแต่งกำไรสูงขึ้นในช่วงที่บริษัทเผชิญหน้ากับวิกฤติที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรง แต่เมื่อบริษัทเผชิญหน้ากับวิกฤติที่มีความรุนแรงต่ำ ผู้บริหารจะตกแต่งกำไรลดลง

3. ข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ (Data and Analytical Methods)

ด้วยเหตุที่งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาภูมิทัศน์และลักษณะของการบิดเบือนงบการเงินหรือการตกแต่งกำไรที่ผิดมาตรฐานการบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย งานวิจัยฉบับนี้จึงจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์ (Empirical Data) ซึ่งหมายถึง ข้อมูลการสั่งแก้ไขงบการเงินที่ออกโดย ก.ล.ด.

การเก็บรวบรวมข้อมูลเริ่มต้นจากการสืบค้นข่าวของ ก.ล.ต. ซึ่งข่าวดังกล่าวเริ่มต้นในปี พ.ศ.2552 และสิ้นสุดในปี พ.ศ.2561 ดังนั้นช่วงปีของกลุ่มตัวอย่างที่เก็บจากข่าว ก.ล.ต. มีทั้งสิ้น 10 ปี ซึ่งประกอบด้วย 1,159 รายการ สาเหตุของการเก็บข้อมูลที่ถูกจำกัดเพียงแค่ 10 ปี เนื่องจาก ก.ล.ต. เปิดเผยข้อมูลข่าวในเว็บไซต์ย้อนหลังไปในอดีตเพียง 10 ปี เท่านั้น

เครื่องมือสำคัญที่งานวิจัยฉบับนี้เลือกใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับงานวิจัยเชิงสำรวจ ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ซึ่งงานวิจัยฉบับนี้จะนำผลลัพธ์ของการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวมาตีความในมุมมองต่าง ๆ เพื่อให้เข้าใจถึงสภาพแวดล้อมและคุณลักษณะของการบิดเบือนงบการเงินที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

4. ผลการวิจัย (Research Results)

ข่าวงบการเงินได้รับความสนใจแค่ไหนในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา?

งานวิจัยฉบับนี้เริ่มต้นจากการสืบค้นข่าวที่ประกาศโดย ก.ล.ต. ซึ่งมีทั้งสิ้น 1,159 รายการ เป็นระยะเวลาทั้งสิ้น 10 ปี แต่มีข่าวที่เกี่ยวข้องกับงบการเงินโดยเฉพาะทั้งสิ้น 152 รายการ หรือคิดเป็นสัดส่วน 13.12% ในขณะที่สัดส่วน 86.88% ของจำนวนข่าวทั้งหมดเป็นข่าวอื่น ๆ ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับงบการเงิน ข้อมูลดังกล่าวสามารถแสดงสรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การคัดเลือกข่าว ก.ล.ต. เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับงบการเงิน

คำอธิบาย	จำนวน	สัดส่วน
ข่าว ก.ล.ต. ระหว่างปี พ.ศ.2552 ถึง 2561	1,159	100.00%
หัก ข่าว ก.ล.ต. ที่ไม่เกี่ยวข้องกับงบการเงิน	(1,007)	86.88%
ข่าว ก.ล.ต. ที่เกี่ยวข้องกับงบการเงิน	152	13.12%

ข่าวงบการเงินได้รับความสนใจแค่ไหนในแต่ละปี?

หากนำข่าว ก.ล.ต. ทั้งหมดมาแจกแจงความถี่ในแต่ละปีดังตารางที่ 2 จะพบว่า การเกิดขึ้นของข่าว ก.ล.ต. มีความสม่ำเสมอตลอดระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ยกเว้นในปี พ.ศ.2557 ซึ่งมีจำนวนความถี่ของข่าวมากที่สุดคือ 182 รายการ คิดเป็นสัดส่วน 15.70% ของรายการข่าวทั้งหมด ทั้งนี้ รายการข่าว ก.ล.ต. ในปี พ.ศ.2561 มีจำนวนเพียง 40 รายการ เนื่องจากงานวิจัยฉบับนี้ดำเนินการวิจัยในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2561 จึงทำให้ไม่สามารถเก็บรวบรวมข่าวได้เต็มปีในปีดังกล่าว แต่หากพิจารณาเฉพาะข่าว ก.ล.ต. ที่เกี่ยวข้องกับงบการเงินนั้น จะเห็นว่า จำนวนข่าวเริ่มเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2557 เป็นต้นไป ซึ่งเป็นไปตามดัชนีของตลาดที่เริ่มปรับตัวเพิ่มขึ้น และลดลงในปี พ.ศ.2559 ซึ่งดัชนีของตลาดก็ปรับตัวลดลงเช่นเดียวกัน และข่าวที่เกี่ยวข้องกับงบการเงินก็เพิ่มขึ้นอีกครั้งในปี พ.ศ.2560 ซึ่งดัชนีของตลาดก็ปรับตัวเพิ่มขึ้นอีกครั้งเช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ ข้อสังเกตที่ความเป็นไปได้คือ จำนวนข่าวที่เกี่ยวข้องกับงบการเงินและการเคลื่อนไหวของดัชนีของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีความสอดคล้องในทิศทางเดียวกัน ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า การบิดเบือนงบการเงินถูกผลักดันจากแรงจูงใจของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับรางวัลของตลาดหุ้น (Equity Incentives)

ตารางที่ 2 การคัดเลือกข่าว ก.ล.ต. เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับงบการเงินแยกตามปี

ปี	ข่าวทั้งหมด	สัดส่วน	ข่าวงบการเงิน	สัดส่วน
2552	111	9.58%	14	9.21%
2553	92	7.94%	10	6.58%
2554	110	9.49%	14	9.21%
2555	115	9.92%	18	11.84%
2556	113	9.75%	13	8.55%
2557	182	15.70%	21	13.82%
2558	136	11.73%	20	13.16%
2559	131	11.30%	13	8.55%
2560	129	11.13%	23	15.13%
2561	40	3.45%	6	3.95%
รวม	1,159	100.00%	152	100.00%

ข่าวเกี่ยวกับงบการเงินประกอบด้วยอะไรบ้าง?

งานวิจัยฉบับนี้พิจารณารายละเอียดของข่าว ก.ล.ต. ที่เกี่ยวข้องกับงบการเงินแต่ละฉบับแล้วพบว่า แต่ละข่าวจะประกอบไปด้วยเหตุการณ์เดียวหรือหลายเหตุการณ์ก็ได้ กล่าวคือ งานวิจัยฉบับนี้พบข้อเท็จจริงที่ว่า จากข่าวที่เกี่ยวข้องกับงบการเงินทั้งหมด 152 รายการ เหตุการณ์ที่ปรากฏในแต่ละรายการ ซึ่ง ก.ล.ต. ดำเนินการกลับมีจำนวนทั้งสิ้น 180 กรณี อันประกอบไปด้วย ข่าวทั่วไปจำนวน 75 กรณี คิดเป็นสัดส่วน 41.67% ข่าวที่เกี่ยวข้องกับการสั่งแก้ไขงบการเงินจำนวน 44 กรณี คิดเป็นสัดส่วน 24.44% ข่าวที่เกี่ยวข้องกับการสั่งตรวจสอบกรณีพิเศษหรือ Special Audit จำนวน 14 กรณี คิดเป็นสัดส่วน 7.78% ข่าวที่เกี่ยวข้องกับการกล่าวโทษจำนวน 29 กรณี คิดเป็นสัดส่วน 16.11% ข่าวที่เกี่ยวข้องกับการเปรียบเทียบปรับจำนวน 3 กรณี คิดเป็นสัดส่วน 1.67% และข่าวที่เกี่ยวข้องกับการสั่งให้บริษัทชี้แจงเพิ่มเติมจำนวน 15 กรณี คิดเป็นสัดส่วน 8.33% ซึ่งแสดงได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เนื้อหาเหตุการณ์ของข่าว ก.ล.ต. เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับงบการเงิน

เนื้อหาเหตุการณ์	จำนวน	สัดส่วน
ทั่วไป	75	41.67%
สั่งแก้ไขงบการเงิน	44	24.44%
สั่งตรวจสอบกรณีพิเศษ	14	7.78%
กล่าวโทษ	29	16.11%
เปรียบเทียบปรับ	3	1.67%

ตารางที่ 3 เนื้อหาเหตุการณ์ของข่าว ก.ล.ต. เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับงบการเงิน (ต่อ)

เนื้อหาเหตุการณ์	จำนวน	สัดส่วน
สั่งชี้แจงเพิ่มเติม	15	8.33%
รวม	180	100.00%

เนื่องจากงานวิจัยฉบับนี้สนใจเฉพาะการตกแต่งงบการเงินหรือปิดเบือนรายงานทางการเงิน งานวิจัยฉบับนี้จึงเริ่มต้นวิเคราะห์เฉพาะข่าว ก.ล.ต. ที่เกี่ยวข้องกับการสั่งแก้ไขงบการเงินซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 44 เหตุการณ์เท่านั้น ซึ่งคิดเป็น 1 ใน 4 ของข่าวที่เกี่ยวข้องกับงบการเงิน ทั้งนี้ ข่าวดังกล่าวอยู่ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2552 ถึง 2560 ซึ่งประกอบด้วยเหตุการณ์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหรือ SET จำนวน 37 กรณี คิดเป็นสัดส่วน 84.09% และตลาดหลักทรัพย์เอ็มเอไอหรือ mai จำนวน 7 กรณี คิดเป็นสัดส่วน 15.91%

เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการสั่งแก้ไขงบการเงินจำนวนทั้งสิ้น 44 กรณีนั้นประกอบด้วยบริษัทจดทะเบียนที่ถูกสั่งให้แก้ไขงบการเงินจำนวน 29 บริษัท ซึ่งเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหรือ SET จำนวน 25 บริษัท คิดเป็น 86.21% และเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เอ็มเอไอหรือ mai จำนวน 4 บริษัท คิดเป็น 13.79% การที่จำนวนบริษัทจดทะเบียนน้อยกว่าจำนวนเหตุการณ์ เนื่องจากบางบริษัทอาจจะได้รับคำสั่งให้แก้ไขงบการเงินหลายครั้ง เช่น คำสั่งที่ปรากฏในข่าว ก.ล.ต. ที่เกี่ยวข้องกับบริษัท ยานภันท์ จำกัด (มหาชน) ประกอบด้วยข่าวที่ 93/2552 ข่าวที่ 52/2554 และข่าวที่ 83/2554 เป็นต้น อย่างไรก็ตาม งบการเงินของบริษัทที่ถูกสั่งให้แก้ไขอยู่ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2547 ถึง 2559 หรืออีกนัยหนึ่งคือ ก.ล.ต. ตรวจพบการตกแต่งกำไรหลังจากงบการเงินของบริษัทถูกประกาศต่อตลาดไปแล้วระยะหนึ่ง

หากพิจารณารายละเอียดของคำสั่งแก้ไขงบการเงินของ ก.ล.ต. แล้วจะพบว่า การตกแต่งงบการเงินมีทั้งที่เกิดขึ้นในงบการเงินรายไตรมาสและงบการเงินรายปี ความแตกต่างสำคัญของสองประเภทนี้ ได้แก่ งบการเงินรายไตรมาสจะได้รับการสอบทาน แต่งงบการเงินรายปีจะได้รับการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และหากงบการเงินรายไตรมาสได้รับการแก้ไขภายในงวดปีจะส่งผลให้งบการเงินรายปีถูกต้อง ทั้งนี้ คำสั่งแก้ไขเฉพาะงบการเงินของงวดปีประกอบด้วยบริษัทจดทะเบียนทั้งสิ้นจำนวน 23 บริษัท โดยเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหรือ SET จำนวน 20 บริษัท คิดเป็นสัดส่วน 86.96% และเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เอ็มเอไอหรือ mai จำนวน 3 บริษัท คิดเป็นสัดส่วน 13.04%

การปิดเบือนงบการเงินแพร่หลายในอุตสาหกรรมใด?

เนื่องจากงานวิจัยฉบับนี้สนใจเฉพาะการสั่งแก้ไขงบการเงินของงวดปี เนื่องจากได้รับการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาต งานวิจัยฉบับนี้จึงวิเคราะห์ข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนจำนวน 23 บริษัท

ข้อมูลบริษัทจดทะเบียนสามารถจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมที่กำหนดโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและแสดงไว้ในตารางที่ 4 จากตารางดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างมีจำนวนบริษัทที่ถูกสั่งแก้ไขงบการเงินมากที่สุดถึง 7 บริษัท หรือเกือบ 1 ใน 3 ของจำนวนบริษัทที่ถูกสั่งให้แก้ไขงบการเงินทั้งหมด ทั้งนี้ มาตรฐาน

การบัญชีที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมดังกล่าวมีความซับซ้อนกว่าอุตสาหกรรมอื่น ๆ เช่น การรับรู้รายได้ หรือการรับรู้ต้นทุน เป็นต้น

ตารางที่ 4 จำนวนบริษัทที่ตกแต่งงบการเงินงวดปีแยกตามกลุ่มอุตสาหกรรม

กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวน	สัดส่วน
เทคโนโลยี	3	13.04%
ทรัพยากร	3	13.04%
ธุรกิจการเงิน	1	4.35%
บริการ	1	4.35%
สินค้าอุตสาหกรรม	4	17.39%
สินค้าอุปโภคบริโภค	2	8.70%
อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	7	30.43%
อื่นๆ	2	8.70%
รวม	23	100.00%

หากพิจารณาไปถึงหมวดธุรกิจที่บริษัทจดทะเบียนที่ถูกสั่งให้แก้ไขงบการเงิน บริษัทจะถูกจัดประเภทไว้ดังที่แสดงในตารางที่ 5 จากตารางดังกล่าว จะพบว่า หมวดธุรกิจที่มีความถี่ของการตกแต่งงบการเงินมากที่สุด ได้แก่ วัสดุก่อสร้าง คิดเป็นสัดส่วน 13.04% ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มอุตสาหกรรมในตารางที่ 4 ถัดมาจะเป็นบริษัทจดทะเบียนในหมวดธุรกิจประเภทชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ พัฒนาอสังหาริมทรัพย์ และยานยนต์ อย่างไรก็ตาม จากตารางที่ 5 สามารถอนุมานได้ว่าการตกแต่งงบการเงินมีความแพร่หลายไปทั้งตลาด มิได้จำกัดอยู่ในหมวดธุรกิจใดธุรกิจหนึ่ง

ตารางที่ 5 จำนวนบริษัทที่ตกแต่งงบการเงินงวดปีแยกตามหมวดธุรกิจ

หมวดธุรกิจ	จำนวน	สัดส่วน
พลังงานและสาธารณูปโภค	1	4.35%
เงินทุนและหลักทรัพย์	1	4.35%
เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	1	4.35%
เหมืองแร่	1	4.35%
เหล็ก	1	4.35%
แฟชั่น	1	4.35%
ของใช้ส่วนตัวและเวชภัณฑ์	1	4.35%
ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์	2	8.70%

ตารางที่ 5 จำนวนบริษัทที่ตกแต่งงบการเงินงวดปีแยกตามหมวดธุรกิจ (ต่อ)

เนื้อหาเหตุการณ์	จำนวน	สัดส่วน
บรรจุกู้เงิน	1	4.35%
บริการเฉพาะกิจ	1	4.35%
พัฒนาอสังหาริมทรัพย์	2	8.70%
ยานยนต์	2	8.70%
วัสดุก่อสร้าง	3	13.04%
อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน	2	8.70%
อื่นๆ	3	13.04%
รวม	23	100.00%

การบิดเบือนงบการเงินมักเกิดขึ้นในปีใดเป็นพิเศษ?

ตารางที่ 6 จำนวนบริษัทที่ตกแต่งงบการเงินงวดปีแยกตามปี

ปี	จำนวน	สัดส่วน
2547	1	4.35%
2548	0	0.00%
2549	1	4.35%
2550	0	0.00%
2551	1	4.35%
2552	1	4.35%
2553	5	21.74%
2554	4	17.39%
2555	1	4.35%
2556	2	8.70%
2557	4	17.39%
2558	2	8.70%
2559	1	4.35%
รวม	23	100.00%

ความน่าสนใจของข้อมูลอีกมิติหนึ่ง ได้แก่ ความถี่ของบริษัทจดทะเบียนที่ถูกสั่งให้แก้ไขงบการเงินแยกตามปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผลกระทบทางเวลามีอิทธิพลต่อการตกแต่งกำไรหรือไม่ ข้อมูลดังกล่าวถูกรวบรวมไว้ในตารางที่ 6 จากข้อมูลที่แสดงจะเห็นได้ว่า ระหว่างปี พ.ศ. 2553 ถึงปี พ.ศ. 2554 และปี พ.ศ. 2557 มีจำนวนบริษัทจดทะเบียนที่ตกแต่งงบการเงินสูงกว่าปีอื่น ๆ ซึ่งในช่วงปีดังกล่าวมีเหตุการณ์สำคัญคือ การชุมนุมใหญ่ของแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2553 และอุทกภัยครั้งใหญ่ในปี พ.ศ. 2554 และรัฐประหารในปี พ.ศ. 2557 การคาดการณ์ที่เป็นไปได้คือ เหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลให้ผลประกอบการของบริษัทลดลงอย่างมีนัยสำคัญจนทำให้ผู้บริหารจำเป็นต้องตกแต่งงบการเงินเพื่อให้เป็นไปตามความคาดหวังของตลาดและนักลงทุน

บัญชีใดถูกตกแต่งมากที่สุด?

ประเภทของบัญชีที่บริษัทจดทะเบียนใช้เป็นช่องทางในการตกแต่งกำไรหรือบิดเบือนรายงานทางการเงินก็เป็นอีกมิติหนึ่งที่ควรได้รับความสนใจ ตารางที่ 7 แสดงจำนวนรายการบัญชีที่บริษัทจดทะเบียนถูกสั่งให้แก้ไข เพื่อใ้งบการเงินแสดงข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นจริง ทั้งนี้ แต่ละบริษัทอาจถูกสั่งให้แก้ไขมากกว่า 1 รายการบัญชีก็เป็นไปได้ ดังนั้นจำนวนรายการบัญชีที่ถูกสั่งให้แก้ไขจึงมีจำนวนมากกว่าจำนวนบริษัทจดทะเบียนที่ถูกสั่งให้แก้ไข

ตารางที่ 7 จำนวนรายการบัญชีที่ ก.ล.ต. สั่งให้บริษัทจดทะเบียนแก้ไขให้ถูกต้อง

ปี	จำนวน	สัดส่วน
บัญชีรายได้	3	6.38%
บัญชีต้นทุนขาย	5	10.64%
บัญชีเงินลงทุนในความต้องการของตลาด	3	6.38%
บัญชีลูกหนี้การค้า	4	8.51%
บัญชีสินค้าคงเหลือ	6	12.77%
บัญชีหนี้สินหมุนเวียนหรือเจ้าหนี้อื่น	2	4.26%
บัญชีหนี้สิน	7	14.89%
บัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	7	14.89%
บัญชีค่าใช้จ่าย/ส่วนของผู้ถือหุ้น/การบันทึกสินทรัพย์	10	21.28%
รวม	47	100.00%

ข้อมูลในตารางที่ 7 มีความน่าสนใจอย่างยิ่ง กล่าวในรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้ ประเภทหรือรายการบัญชีที่ผู้บริหารมักจะใช้เป็นช่องทางในการตกแต่งกำไรมากที่สุดคือ บัญชีประเภทค่าใช้จ่าย ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของรายการทั้งหมด อาทิ การไม่บันทึกค่าใช้จ่าย การบันทึกสินทรัพย์แทนที่จะรับรู้เป็นค่าใช้จ่าย หรือการโอนกลับรายการขาดทุน เป็นต้น ในขณะเดียวกัน การตั้งสำรองหนี้สงสัยจะสูญก็เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ผู้บริหารมักเลือกใช้ เนื่องจากบัญชีหนี้สงสัยจะสูญเป็นรายการคงค้าง (Accruals) ที่ผู้บริหารสามารถใช้ดุลยพินิจในการกำหนดนโยบายได้ และผู้บริหารสามารถ

เปลี่ยนแปลงตัวเลขบัญชีสำรองในแต่ละปีได้อย่างไม่ยากนัก นอกจากนี้ การไม่บันทึกหนี้สินอย่างเหมาะสมก็เป็นอีกเทคนิคหนึ่งที่ทำให้กำไรของบริษัทเพิ่มสูงขึ้นและทำให้ฐานะทางการเงินดีขึ้นอีกด้วย เช่น อัตราหนี้สินต่อทุนที่อยู่ในระดับต่ำ เป็นต้น ดังนั้นด้วยข้อมูลที่ปรากฏสามารถสรุปได้ว่า บริษัทจดทะเบียนที่ถูกสั่งให้แก้ไขงบการเงินนำเทคนิคการตกแต่งบัญชีที่หลากหลาย เพื่อปิดบังอำพรางฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานที่ไม่เป็นที่น่าประทับใจของตลาด เพื่อให้นักลงทุนเข้าใจผิดในตัวบริษัทอย่างมีสาระสำคัญ

5. บทสรุป

การตกแต่งกำไรที่เกินขอบเขตของหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปและการบิดเบือนงบการเงินถือเป็นพฤติกรรมที่ทำลายความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่อบริษัทจดทะเบียนและตลาดทุนโดยรวม ผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เป็นผลมาจากการบิดเบือนงบการเงินมีมหาศาลดังตัวอย่างของบริษัท ปิคนิค คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) หน่วยงานกำกับดูแลอย่างสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ได้ดำเนินการปกป้องผลประโยชน์ของนักลงทุนในตลาดการเงินอย่างต่อเนื่อง

ด้วยความสำคัญของการบิดเบือนงบการเงินดังกล่าว งานวิจัยฉบับนี้มีเป้าประสงค์เพื่อสำรวจภูมิทัศน์ของการบิดเบือนงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนไทย งานวิจัยฉบับนี้ศึกษาข้อมูลการบิดเบือนทางการเงินดังกล่าว โดยอาศัยกลุ่มตัวอย่างบริษัทจดทะเบียนที่ถูกสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์สั่งให้แก้ไขงบการเงินตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 ถึงปี พ.ศ. 2561 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 10 ปี ผลวิจัยเชิงสำรวจแสดงหลักฐานสำคัญที่ว่า แรงจูงใจของผู้บริหารเป็นปัจจัยหลักของการบิดเบือนงบการเงิน การตกแต่งกำไรมีความแพร่หลายในทุกอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่มีความซับซ้อนทางด้านการบัญชีสูง และผู้บริหารนิยมใช้บัญชีประเภทค่าใช้จ่ายเป็นช่องทางในการตกแต่งงบการเงิน นอกจากนี้ การเร่งตัวของสภาพแวดล้อมภายนอกก็มีความสอดคล้องกับระดับความถี่ของการบิดเบือนงบการเงิน อาทิ เหตุการณ์ทางการเมือง หรือภัยธรรมชาติ เป็นต้น

ข้อจำกัดของงานวิจัยฉบับนี้คือ งานวิจัยฉบับนี้ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับการสั่งแก้ไขงบการเงินหรือสาเหตุที่นำไปสู่การบิดเบือนงบการเงินของบริษัทจดทะเบียน รวมถึงคุณลักษณะของบริษัทจดทะเบียนที่ถูกสั่งให้แก้ไขงบการเงิน ซึ่งงานวิจัยฉบับนี้แนะนำให้ผู้สนใจนำไปศึกษาเป็นหัวข้องานวิจัยในอนาคตต่อไป มีเพียงเท่านี้ ช่วงเวลาของวิกฤตการณ์ต่าง ๆ กับการตกแต่งกำไรของบริษัทจดทะเบียนก็เป็นคำถามที่น่าสนใจซึ่งควรศึกษาในลำดับถัดไป

REFERENCES

- Aerts, W. & Zhang, S. (2014). Management's Causal Reasoning on Performance and Earnings Management. *European Management Journal*, 32(5), 770–783.
- Alhadab, M., Clacher, I. & Keasey, K. (2016). A Comparative Analysis of Real and Accruals Earnings Management around Initial Public Offerings Under Different Regulatory Environments. *Journal of Business Finance and Accounting*, 43(7–8), 849–871.
- Ardison, K. M. M., Martinez, A. L. & Galdi, F. C. (2012). The Effect of Leverage on Earnings Management in Brazil. *Advance in Scientific and Applied Accounting*, 5(3), 305–324.

- Beasley, M. S. (1996). An Empirical Analysis of the Relation between the Board of Director Composition and Financial Statement Fraud. *Accounting review*, 71(4), 443–465.
- Bergstresser, D. & Philippon, T. (2006). CEO Incentives and Earnings Management. *Journal of Financial Economics*, 80(3), 511–529.
- Bowen, R., Rajgopal, S. & Venkatachalam, M. (2008). Accounting Discretion, Corporate Governance, and Firm Performance. *Contemporary Accounting Research*, 25(2), 351–405.
- Bozzolan, S., Fabrizi, M., Mallin, C. & Michelon, G. (2015). Corporate Social Responsibility and Earnings Quality: International Evidence. *The International Journal of accounting*, 50(4), 361–396.
- Brennan, N. M. & McGrath, M. (2007). Financial statement fraud: Some lessons from US and European case studies. *Australian Accounting Review*, 17(42), 49–61.
- Budget Bureau. (2018). *Thailand's Budget in Brief Fiscal Year 2018*. Retrieved from <http://www.bb.go.th/topic-detail.php?id=6491&mid=545&catID=863>
- Burgstahler, D. & Dichev, I. D. (1997). Earnings Management to Avoid Earnings Decreases and Losses. *Journal of Accounting and Economics*, 24(1), 99–126.
- Burgstahler, D. & Eames, M. (2006). Management of Earnings and Analysts' Forecasts to Achieve Zero and Small Positive Earnings Surprises. *Journal of Business Finance and Accounting*, 33(5) & (6), 633–652.
- Byard, D., Hossain, M. & Mitra, S. (2007). US Oil Companies' Earning Management in Response to Hurricanes Katrina and Rita. *Journal of Accounting and Public Policy*, 26(6), 733–748.
- Cahan, S. (1992). The Effect of Antitrust Investigation on Discretionary Accruals: A Refined Test of the Political Cost Hypothesis. *The accounting Review*, 67(1), 77–96.
- Charoenwong, C. & Jiraporn, P. (2009). Earnings Management to Exceed Thresholds: Evidence from Singapore and Thailand. *Journal of Multinational Financial Management*, 19(3), 221–236.
- Cheng, Q. & Warfield, T. D. (2005). Equity Incentives and Earnings Management. *The Accounting Review*, 80(2), 441–476.
- Choi, J. H., Kim, J. B. & Lee, J. J. (2011). Value Relevance of Discretionary Accruals in the Asian Financial Crisis of 1997–1998. *Journal of Accounting Public Policy*, 30(2), 166–187.
- Christie, A. A. & Zimmennan, J. L. (1994). Efficient vs. Opportunistic Choice of Accounting Procedures: Corporate Control Contests. *The Accounting Review*, 69(4), 539–566.
- Cohen, D., Dey, A. & Lys, T. (2008). Real and Accrual-Based Earnings Management in the Pre- and Post-Sarbanes-Oxley Periods. *Accounting Review*, 83(3), 757–787.
- Cohen, D. & Zarowin, P. (2010). Accrual-Based and Real Earnings Management Activities around Seasoned Equity Offerings. *Journal of Accounting and Economics*, 50(1), 2–19.

- Cormier, D., Houle, S. & Ledoux, M. (2013). The Incidence of Earnings Management on Information Asymmetry in an Uncertain Environment: Some Canadian Evidence. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 22(1), 26–38.
- Costello, A. M. & Wittenberg-Moerman, R. (2011). The Impact of Financial Reporting Quality on Debt Contracting: Evidence from Internal Control Weakness Reports. *Journal of Accounting Research*, 49(1), 97–136.
- DeAngelo, H., DeAngelo, L. & Skinner, D. J. (1994). Accounting Choice in Troubled Companies. *Journal of Accounting and Economics*, 17(1–2), 113–143.
- Dechow, P. M. (1994). Accounting Earnings and Cash Flows as Measures of Firm Performance: The Role of Accounting Accruals. *Journal of Accounting and Economics*, 18(1), 3–42.
- Dechow, P. M., Ge, W., Larson, C. R. & Sloan, R. G. (2011). Predicting Material Accounting Misstatements. *Contemporary Accounting Research*, 28(1), 17–82.
- Dechow, P. M., Ge, W. & Schrand, C. M. (2010). Understanding Earnings Quality: A Review of the Proxies, their Determinants and Their Consequences. *Journal of Accounting and Economics*, 50(2–3), 344–401.
- Dechow, P., Richardson, S. & Tuna, I. (2003). Why are Earnings Kinky? An Examination of the Earnings Management Explanation. *Review of Accounting Studies*, 8(2–3), 355–384.
- Dechow, P. & Skinner, D. (2000). Earnings Management: Reconciling the Views of Accounting Academics, Practitioners, and Regulators. *Accounting Horizons*, 14(2), 235–250.
- Defond, M. L. & Jiambalvo, J. (1994). Debt Covenant Violations and Manipulation of Accruals. *Journal of Accounting and Economics*, 17(1–2), 145–176.
- Degeorge, F., Patel, J. & Zeckhauser, R. (1999). Earnings Management to Exceed Thresholds. *Journal of Business*, 72(1), 1–33.
- Dichev, I. D., Graham, J. R., Harvey, C. R. & Rajgopal, S. (2013). Earnings Quality: Evidence from the Field. *Journal of Accounting and Economics*, 56(2–3), 1–33.
- Erickson, M. & Wang, S. (1999). Earnings Management by Acquiring Firms in Stock for Stock Mergers. *Journal of Accounting and Economics*, 27(2), 149–176.
- Federation of Accounting Professions. (2012). *TSA 240: The Auditor's Responsibilities Relating to Fraud in an Audit of Financial Statements*. Retrieved from <http://www.fap.or.th/upload/9414/nrtaxzEwDE.pdf>
- Francis, J., Lafond, R., Olsson, P. & Schipper, K. (2003). Earnings Quality and the Pricing Effects of Earnings Patterns. (Fuqua School of Business Working Paper) Retrieved from <https://ssrn.com/abstract=414142>
- Hall, S. C. & Stammerjohan, W. W. (1997). Damage Awards and Earnings Management in the Oil Industry. *The Accounting Review*, 72(1), 47–65.
- Han, J. C. Y. & Wang, S. (1998). Political Costs and Earnings Management of Oil Companies during the 1990 Persian Gulf Crisis. *The Accounting Review*, 73(1), 103–117.

- Healy, P. (1985). The Effect of Bonus Schemes on Accounting Decisions. *Journal of Accounting and Economic*, 7(April), 85–107.
- Healy, P. M. & Krishna, P. G. (1993). The Effect of Firms' Financial Disclosure Strategies on Stock Prices. *Accounting Horizons*, 7(1), 1–11.
- Healy, P. M. & Palepu, K. G. (1990). The Effectiveness of Accounting-Based Dividend Constraints. *Journal of Accounting and Economics*, 12(1–3), 97–123.
- Healy, P. M. & Wahlem, J. M. (1999). A Review of the Earnings Management Literature and Its Implications for Standard Setting. *Accounting Horizons*, 13(4), 365–383.
- Herrmann, D., Hope, O., Payne, J. L. & Thomas, W. B. (2011). The Market's Reaction to Unexpected Earnings Thresholds. *Journal of Business Finance & Accounting*, 38(1–2), 34–57.
- Irani, R. M. & Oesch, D. (2016). Analyst Coverage and Real Earnings Management: Quasi-Experimental Evidence. *Journal of Financial and Quantitative Analysts*, 51(2), 589–627.
- Jansen, I. P., Ramnath, S. & Yohn, T. L. (2012). A Diagnostic for Earnings Management Using Changes in Asset Turnover and Profit Margin. *Contemporary Accounting Research*, 29(1), 221–251.
- Jones, J. (1991). Earning Management during Import Relief Investigation. *Journal of Accounting Research*, 29(2), 193–228.
- Kousenidis, D. V., Ladas, A. C. & Negakis, C. I. (2013). The Effects of the European Debt Crisis on Earnings Quality. *International Review of Financial Analysis*, 30, 351–362.
- Leuz, C., Nanda, D. & Wysocki, P. (2003). Earnings Management and Investor Protection: An International Comparison. *Journal of Financial Economics*, 69(3), 505–527.
- Louis, H. (2004). Earning Management and Market Performance of Acquiring Firms. *Journal of Financial Economics*, 74(1), 121–148.
- Mendes, C. A., Rodrigues, L. L. & Esteban, L. P. (2012). Evidence of Earnings Management Using Accruals as a Measure of Accounting Discretion. *Tekhne-Review of Applied Management Studies*, 10(1), 3–14.
- Pannipa Rodwana. (2016). Forensic Accounting and M-Score: Financial Indicators in Financial Statements Fraud. *Federation of Accounting Professions Newsletter*, 39, 14–15.
- Perotti, P. & Wagenhofer, A. (2014). Earnings Quality Measures and Excess Returns. *Journal of Business Finance and accounting*, 41(5&6), 545–571.
- Rangan, S. (1998). Earnings Management and the Performance of Seasoned Equity Offerings. *Journal of Financial Economics*, 50(1), 101–122.
- Ronen, J. & Yaari, V. (2008). *Earnings Management: Emerging Insights in Theory, Practice, and Research*. New York: Springer.
- Roychowdhury, S. (2006). Earnings Management through Real Activities Manipulation. *Journal of Accounting and Economics*, 42(3), 335–370.

- Schipper, K. (1989). Commentary on Earnings Management. *Accounting Horizon*, 3(4), 91–102.
- Shuto, A. (2007). Executive Compensation and Earnings Management: Empirical Evidence from Japan. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 16(1), 1–26.
- Stolowy, H. & Breton, G. (2004). Accounts Manipulation: A Literature Review and Proposed Conceptual Framework. *Review of Accounting and Finance*, 3(1), 5–92.
- Sun, L. & Rath, S. (2008). Fundamental Determinants, Opportunistic Behavior and Signaling Mechanism: An Integration of Earnings Management Perspectives. *International Review of Business Research Papers*, 4(4), 406–420.
- Sweeney, A. P. (1994). Debt-Covenant Violations and Managers' Accounting Responses. *Journal of Accounting and Economics*, 17(3), 281–308.
- Teoh, S. H., Welch, I. & Wong, T. J. (1998). Earnings Management and the Underperformance of Seasoned Equity Offerings. *Journal of Financial Economics*, 50(1), 63–99.
- The Securities and Exchange Commission. (2018a). *Market Statistics: Enforce Statistic Criminal*. Retrieved from <http://www.sec.or.th/TH/Documents/AnnualStatistics/enforce-statistic-criminal-TH.pdf>
- The Securities and Exchange Commission. (2018b). *SEC News*. Retrieved from https://www.sec.or.th/TH/Pages/News_LISTVIEW.aspx
- Trombetta, M. & Imperatore, C. (2014). The Dynamic of Financial Crises and Its Non-Monotonic Effects on Earnings Quality. *Journal Accounting Public Policy*, 33(3), 205–232.
- Turner, M. J. & Guilding, C. (2011). An Investigation of the Motivation of Hotel Owners and Operators to Engage in Earnings Management. *Qualitative Research in Accounting and Management*, 8(4), 358–381.
- Young, S. (1999). Systematic Measurement Error in the Estimation of Discretionary Accruals: An Evaluation of Alternative Modelling Procedures. *Journal of Business Finance and Accounting*, 26(7), 833–862.
- Zamri, N., Rahman, R. A. & Isa, N. S. M. (2013). The Impact of Leverage on Real Earnings Management. *Procedia Economics and Finance*, 7, 86–95.
- Zang, A. Y. (2012). Evidence on the Trade-off between Real Activities Manipulation and Accruals-Based Earnings Management. *The Accounting Review*, 87(2), 675–703.
- Zhang, X., Bartol, K., Smith, K. G., Pfarrer, M. D. & Khanin, D. M. (2008). CEOs on the Edge: Earnings Manipulation and Stock-Based Incentive Misalignment. *Academy of Management Journal*, 51(2), 241–258.